

Xxx:
'Xxx'

'Het recht kan grillig zijn'

Vijftien jaar cel voor gruwelijk levenseinde van gebedsgenezer

In oktober 2005 wordt een Surinaamse gebedsgenezer dood aangetroffen in Den Haag. Hij is op een gruwelijke manier om het leven gebracht. Advocaat-generaal Van der Horst kijkt terug op de strafzaak, waarin het motief onduidelijk bleef en waarin de opgelegde gevangenisstraf uiteindelijk steeg van tien naar vijftien jaar.

'Het was een gruwelijke manier van levensbeëindiging', zegt Marcel van der Horst, advocaat-generaal in Den Haag, met zichtbare afschuw. 'Het slachtoffer lag vastgebonden op de grond met een onderbroek in zijn mond gepropt. De twee verdachten, ex-partners, zijn ruim twee uur in de woning geweest. Het slachtoffer is geschopt, geslagen, ook met een ijzeren staaf, en met een mes bewerkt. Door de prop in zijn mond en door alle verwondingen is hij uiteindelijk gestikt. De verdachten hebben hem doodgemarteld en voor oud vuil achtergelaten. Je kunt beter meteen worden doodgeschoten.' Mevrouw Y, een van de verdachten, woonde in Suriname met haar twee kinderen, van wie X - de andere verdachte - de vader was. Ook de 36-jarige gebedsgenezer woonde in Suriname.

Seksfoto's

In oktober 2005 logeerde het slachtoffer een tijdje in een woning in Den Haag. 'Er zijn tientallen mensen gehoord', vertelt Van der Horst. 'Hij stond bekend als een vriendelijke en hulpvaardige man, die een brede klantenkring had.' In de tijd dat de gebedsgenezer in Den Haag verbleef vloog Y uit Suriname naar Nederland om hem te bezoeken. Zij wilde, zo verklaarde ze later, seksfoto's ophalen die de ▶

gebedsgenezer van haar in zijn bezit had. Die foto's had hij ooit van haar gemaakt, tegen haar zin, aldus Y. Maar ze trof de gebedsgenezer niet thuis en reisde weer terug naar Suriname. Later in diezelfde maand ging ze weer naar Nederland om de foto's op te halen. 'Vreemd dat iemand twee keer op de bonnefooi naar Nederland vliegt om foto's op te halen bij iemand die zelf ook in Suriname woont', vindt Van der Horst. 'En die seksfoto's zijn nooit aangetroffen, niet in de woning waar het slachtoffer logeerde en ook niet elders. Y verklaarde er wisselend over: de ene keer had zij de foto's gezien, de andere keer had zij ze niet gezien.'

Een andere verklaring van Y luidde dat de gebedsgenezer haar verkracht zou hebben. 'Maar ook daarvan is niets gebleken', zegt Van der Horst. 'Er is geen aangifte gedaan en het verhaal wordt op geen enkele manier bevestigd.' Dat het motief van de daad niet duidelijk werd vindt Van der Horst onbevredigend. 'Voor de nabestaanden is dat fnuikend. Zowel het verhaal van de seksfoto's als het verhaal van de verkrachting vind ik onwaarschijnlijk.'

Noodweer

De tweede keer dat mevrouw Y de gebedsgenezer in Den Haag bezocht was op 27 oktober 2005. Ze had daar afgesproken met haar ex-partner X, die met haar mee de woning in ging. Dat was ongeveer half twee. Over de reden van het bezoek en wat er in de woning gebeurde zijn verschillende verklaringen afgelegd. X heeft altijd volgehouden dat hij niet wist waarom Y naar de gebedsgenezer wilde; zij was daar niet duidelijk over en hij liet dat maar zo. Eenmaal binnen viel het slachtoffer Y aan. Ze verklaarde dat de gebedsgenezer haar weer seksueel benaderde. Toen is X haar te hulp geschoten door de gebedsgenezer beet te pakken en naar de grond te werken, aldus de verdachten. Nadat de man overmeesterd op de grond lag heeft X de woning weer verlaten, zo heeft hij steeds verklaard. Hij was Y te hulp geschoten omdat de gebedsgenezer haar aanviel; de moeder van zijn kinderen werd aangerand dus hij kon niet anders. Hij beriep zich op noodweer en noodweererces. Aanvankelijk ging Y mee in dit verhaal. Toen X de man had overmeesterd vertrok hij en vervolgens heeft zij zich gewelddadig op het slachtoffer uitgeleefd, zo verklaarde zij. Tijdens het hoger beroep kreeg Van der Horst een brief, waarin Y schreef dat zij en X wel degelijk samen in de woning waren gebleven, tot ongeveer half vier, en dat zij het slachtoffer met z'n tweeën hadden toegetakeld. 'Waarom zij die brief schreef weet ik niet', blikt Van der Horst terug. 'X is steeds bij zijn oorspronkelijke verklaring gebleven dat hij snel is

weggegaan. Hij kwam tijdens de zittingen niet onsympathiek over, zag er keurig verzorgd uit en praatte weloverwogen. Een strafblad had hij niet. Maar zijn verklaring was niet te rijmen met andere verklaringen.'

Om twee uur belden twee vrouwen aan bij de woning van de gebedsgenezer. Toen hij niet open deed keken zij door de brievenbus en zagen een vrouw met een camera, die ogenschijnlijk stond te filmen, en een man van wie zij het uiterlijk beschreven als dat van X. De verklaringen van deze twee getuigen speelden een belangrijke rol in de bewezenverklaring.

Vrijspraak voor moord

Twee keer kreeg Van der Horst de zaak in behandeling. Nadat de rechtbank Den Haag de twee verdachten had veroordeeld gingen zowel de heer X als mevrouw Y in hoger beroep. Van der Horst vond dat sprake was van voorbedachte rade en eiste dus veroordeling wegens moord. Maar het Hof ging daar niet in mee en veroordeelde beide verdachten voor doodslag tot een gevangenisstraf van tien jaar. X was het daar niet mee eens en stelde cassatieberoep in bij de Hoge Raad. Y berustte in het arrest. Zij zit nu haar straf uit en komt waarschijnlijk medio volgend jaar weer vrij.

Van tien naar vijftien jaar

De rechtbank veroordeelde X en Y voor moord. Het hof legde voor doodslag tien jaar op. Na cassatieberoep door X kwam de zaak weer terug bij het hof. Omdat het vonnis van de rechtbank opnieuw het uitgangspunt was kon het OM ook veroordeling wegens moord eisen. Van der Horst: 'Dat heb ik gedaan, want ik was nog steeds van moord overtuigd.' Met succes: in juli 2011 veroordeelde het hof X wegens moord tot vijftien jaar.

De zaak van X werd na cassatie terugverwezen naar het Haagse hof, dat de zaak eerder had beoordeeld. Regel is dan dat de zaak door andere raadsheren dan de eerste keer wordt behandeld, maar bij het parket is dat niet nodig. 'Want hebben per definitie eigenlijk al een standpunt', zegt Van der Horst. Zo kwam de zaak begin dit jaar voor de tweede keer op zijn bureau terecht.

Grillig recht

'Appelleren is riskeren', zegt Van der Horst, 'en in deze zaak blijkt dat ook casseren riskeren is.' Wie hoger beroep instelt riskeert een hogere straf. Tot voor kort kon de Hoge Raad in beginsel een vrijspraak niet casseren. Wie van een feit was vrijgesproken, liep dus geen risico alsnog voor dat feit te worden veroordeeld.

Tegenwoordig is dat anders.

'In deze zaak heeft X onbeperkt cassatieberoep ingesteld. Had hij het beroep beperkt tot de veroordeling wegens doodslag, dan was de vrijspraak van moord onherroepelijk geworden', legt Marcel van der Horst uit. 'Maar dat heeft hij niet gedaan. En zijn raadsman heeft het beroep naderhand ook niet gedeeltelijk ingetrokken. Ik ben van mening dat hij dit kan doen totdat de advocaat-generaal bij de Hoge Raad zijn conclusie neemt. De raadsman denkt daar overigens anders over.'

Het gevolg was dat in de tenlastelegging weer primair moord stond, en pas subsidiair doodslag. Na terugwijzing door de Hoge Raad was Van der Horst nog steeds van mening dat van voorbedachte rade sprake was. Een eis van vijftien jaar vond hij op zijn plaats omdat het zo'n gruwelijke moord was.

Het Hof volgde Van der Horst hierin. De straf van tien jaar wegens doodslag veranderde in een straf van vijftien jaar wegens moord. 'Zo zie je hoe grillig het recht kan zijn', zegt Van der Horst. 'X zat al in de laatste fase van zijn detentie en was, tot ontzetting van de nabestaanden, op eigen gelegenheid naar het hof gekomen. Voor hem kwam de nieuwe straf natuurlijk als een schok. De nabestaanden waren tevreden, ook al hebben zij hun zoon en broer er niet mee terug.'

Tekst: Henriette van Wermeskerken

Foto's: Robin Utrecht

'De mens achter de strafzaak boeit mij'

OVER MARCEL VAN DER HORST:

Marcel van der Horst studeerde in Groningen en was enkele jaren advocaat en gerechtsaanditeur bij de Hoge Raad. Hij werkt nu 25 jaar bij het OM. 'In 1986, toen ik begon, vroeg toenmalig hoofdofficier Van Randwijck wat ik wilde worden en toen heb ik al 'advocaat-generaal' geantwoord. Nu ben ik het zestien jaar. Het werk is juridischer dan in de eerste lijn. Daarnaast kun je een bijdrage aan de rechtsontwikkeling leveren door cassatieberoep in te stellen.

De mens achter de strafzaak boeit mij. Je verdiept je in het dossier, je vormt je een beeld en dan zie je op de zitting om welke persoon het gaat. Eigenlijk vind ik nog steeds elke zaak leuk om te doen. Alleen voor fraudezaken loop ik minder warm.'

Van der Horst is getrouwd en heeft een zoon.